

פרשת אמור (תשפ"ב)

והקרבתם אשה לה' עצרת הוא כל מלאכת עבודה לא תעשו (כ"ג, ל"ו)

בלשון עצרת פירש רש"י שהקב"ה אמר עצרתי אתכם אצלי, כמלך שזמן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמן להיפטר, אמר לבניו, בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, שקשה עלי פרידתכם. וצריך ביאור למה כינה הכתוב ליום אחרון של סוכות בשם עצרת, ולעיל (כ"ג, ח') ביום אחרון של פסח כתיב והקרבתם אשה לה' שבעת ימים ביום השביעי מקרא קודש, ולא נקרא עצרת. עוד יש להבין דבר פרשת ראה מצינו שהתורה קראה ליום אחרון של פסח בלשון עצרת כדכתיב (ט"ז, ח') ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלוקיך.

ואפשר לפרש, דכדי לכנות יו"ט אחרון של חג בשם עצרת צריך שיהיו הלכותיו משונות משאר ימי החג, כמו דאיתא ברש"י שהקב"ה רצה לעצור ולהוסיף עוד יום אחד, ואם כן יום זה אינו ממש כמו שאר ימי החג. ובפרשת ראה הקשה רש"י על הא דכתיב ששת ימים תאכל מצות מפרשת בא (י"ב, ט"ו) דכתיב שבעת ימים מצות תאכלו, ומתרץ שמכאן למדו דאכילת מצה ביום השביעי אינו חובה. ואם כן מובן למה בפרשת ראה קרא ליום אחרון של פסח עצרת, דהקרא מיירי באכילת מצה, ובזה משונה יום אחרון של פסח משאר ימי החג שאכילת מצה ביום אחרון של פסח אינו חובה, משא"כ הכא בפרשת אמור מיירי בקרבנות של פסח, כדכתיב והקרבתם אשה לה' שבעת ימים, ובנוגע לקרבנות הוי יום אחרון של פסח כמו שאר ימי החג, כדכתיב בפרשת פינחס בקרבנות של יו"ט פסח (כ"ח, כ"ד) כאלו תעשו ליום שבעת ימים, וממילא אינו יכול לקרוא ליום טוב אחרון של פסח בלשון עצרת. משא"כ בקרבנות של חג הסוכות שבכל יום פוחת והולך בפרי החג חוץ משמיני עצרת דמקריב רק פר אחד ואיל אחד כמו שמצינו בפרשת פינחס (כ"ט, ל"ה), יכול לקרוא ליום אחרון של סוכות בלשון עצרת. (ג.מ.)

פרשת אמור (תשפ"ב)

אמור אל הכהנים בני אהרן (כ"א, א')

יש לדקדק למה לא נזכר אהרן כמו שנאמר דבר אל אהרן ואל בניו, צו את אהרן ואת בניו, וכן היה לו לומר כאן אמור אל אהרן ואל בניו, דגם באהרן נוהג טומאת כהנים.

ויש לפרש על פי מה דאיתא במדבר רבה (י"ט, ד') אמר ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי על כל דבר ודבר שאמר לו הקב"ה למשה רבינו ע"ה אמר לו טהרתו וטומאתו, כיון שהגיע לפרשת אמור אל הכהנים, טומאתו של טומאת מת אמר לו, טהרתו לא אמר. אמר משה להקב"ה כשנטמא זה במה יהיה טהרתו, לא השיבו, באותו שעה נתכרכמו פניו של משה רבינו וכו' כיון שהגיע לפרשת פרה אדומה אמר לו הקב"ה באותו שעה ששאלתני מה יהיה טהרתו ולא השבתיך, זו תהיה טהרתו ויקחו לטמא מעפר שריפת החטאת. ויש להקשות על שאלת משה רבינו בלשון יחיד אם נטמא זה, הלא כתיב אמור אל הכהנים בני אהרן שהם רבים, והיה למשה רבינו לומר אם נטמאו אלו במה תהיה טהרתן. ועוד למה נתכרכמו פניו על שלא השיבו תיכף, הא ודאי יגיע זמן שיאמר לו, דהא הקב"ה נותן לו התורה בשביל שידעו מצותיה ומה שיש לו לדעת בוודאי יודע בהגיע הזמן. והיותר פלא הוא דברש"י בפרשת בשלח (ט"ו, כ"ה) איתא דהקב"ה נתן לבני ישראל במרה שלש מצוות, שבת, פרה אדומה ודינין, ואם כן כבר ידע משה רבינו דטמא מת נטהר באפר פרה, עוד קודם שלמד הלכות טומאת מת כאן בפרשת אמור, ומה הוקשה לו.

ונראה לענ"ד דבאמת ידע משה רבינו דטהרת טומאת מת הוא על ידי פרה אדומה, אלא כשלמדו כאן בפרשת אמור כתיב אמור אל הכהנים בני אהרן, ואהרן עצמו לא נזכר כאן. חשב משה דכיון דפרה מכפרת על מעשה עגל כמו שפירש רש"י בפרשת חוקת (י"ט, ב'), אולי משום זה לא אמר לו כאן גם לאהרן, לפי שאהרן עשה את העגל, ומשום זה אפר פרה אדומה אינו יכול לטהרו. ועל כן שאל בלשון יחיד אם נטמא זה, כלומר אהרן, במה יהיה טהרתו. וכשלא השיבו הקב"ה, חשב משה שאין לאהרן טהרה וכפרה על טומאת מת, וממילא נתכרכמו פניו. ומובן שלא נתיישב לו במה שלמד דין פרה אדומה במרה, דזהו לבני ישראל בכלל, מה שאין כן כאן בפרשת אמור מדבר לכהנים וכתיב דווקא לבני אהרן ולא לאהרן. אבל כשהגיע לפרשת פרה אדומה וביאר לו את המצווה בפרטיה ודקדוקיה שלא נאמרו כל הפרטים של המצווה במרה אלא בהר סיני כמו שמבואר ברש"י בפרשת בהר (כ"ה, א'), ולמד משה שמצוותה בסגן ולא בכהן גדול, כמו שכתב בפרשת חוקת (י"ט, ג') ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ופירש רש"י דמצותה בסגן, ובזה נתיישבה דעתו, דהטעם שלא הוזכר אהרן בטומאת מת הוא משום דעיקר טהרתו דווקא על ידי בני אהרן, דהיינו בסגן, אבל באמת גם לאהרן יש כפרה וטהרה. (בן לאשרי)

אני לדודי